

ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW

A CHILDREN'S MAGAZINE

РІК XXIII

БЕРЕЗЕНЬ

Ч. 3. (258)

1976

РОЗГАДАЙМО!

СКІЛЬКИ РАЗОМ?

1. 2.

П'ять, п'ятнадцять,
Без двох двадцять,
Сорок, чотири,
Три і п'ятнадцять.

П'ять, п'ятнадцять,
Без двох двадцять,
Семеро, троє
Ще й малих двос.

ЩО ЦЕ?

- а) Я маю дірку і роблю дірку
І йду крізь дірку,
І кожну дірку я вмить замикаю —
Крізь неї довгий свій хвіст протягаю.
- б) Залізнi хатини,
В них живуть новини,
Від знайомих і від рідних,
Від багатих і від бідних,
І веселі і сумні,
Ждемо ми щодня на них.

ЖАРТІВЛИВІ ПИТАННЯ

- а) На дубі три гілки, на кожній шість яблук.
Скільки всього яблук?
- б) Назва якої птиці складається з сорока „а“?
- в) В яку бочку не можна води налити?
- г) З якої тарілки не їдять?
- г) Який рік тягнеться один день?
- д) Якою косою не можна косити?
- е) Якої риби в ріках найбільше?

ХРЕСТИКІВКА

— — — × — — —	Вірш Т. Шевченка.
— — — × — — —	Місце народження Т. Шевченка.
— — — × — — —	Поєма Т. Шевченка.
— — — × — — —	Вірш Т. Шевченка.
— — — × — — —	Село, де виростав Т. Шевченко.
— — — × — — —	Поєма Т. Шевченка.
— — — + — — —	Поєма Т. Шевченка.
— — — × — — —	Гетьманська столиця.
— — — × — — —	Місто, де був Т. Шевченко.
— — — × — — —	Місто, де був Т. Шевченко.
— — — × — — —	Місце де похоронено Т. Шевченка.
— — — + — — —	Місто, де був Т. Шевченко.
— — — × — — —	Вірш Т. Шевченка

Букви на місці хрестиків, читані згори вниз, дадуть ім'я й прізвище найбільшого українського музики-композитора.

АКРОСТИХИ

1. Ранком сонечко ласкаве
Освітило краплі в травах —
Свіжі крапельки прозори
Аж горять, неначе зорі.
2. Хмурним небо я роблю.
Може ви тоді сердиті?
А на землю дощ проллю —
Раді трави, раді квіти,
Аж сміються, чисто вмиті.
3. Дав вологи скільки треба,
Опісля то й без потреби
Ще годину крапав з неба.

Пояснення: Акростих — це вірш, у якому початкові букви рядків утворюють яєсь слово або речення.

РЕБУСИК

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК У ЧИСЛІ „ВЕСЕЛКИ” ЗА ЛЮТИЙ 1975: ЧИ ЗНАЄТЕ? а) Літерою „р”. б) Літерою „о”. ЗАГАДКОВА КАРТОЧКА: Дністер. ЩО ЦЕ? Сніг. ХРЕСТИКІВКА: Ланя, Іран, Сіль, Віра, Афон, Ілай, Ілля, Случ, Нива, Ямне. Букви на місці хрестиків дають: Лісова Пісня. ЯКИЙ ЦЕ МІСЯЦЬ? Лютий. ЩО ЦЕ? а) Лід-ковзани. б) Хмари-сніг. в) Сніг. СКЛАДОВА ЗАГАДКА: Книжка — найліпший приятель. СНІГОВИЙ ДІД: Снігового діда зліпили хлопці 2, 3 і 4.

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ КОЖНОГО ВІКУ

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода” заходами Українського Народного Союзу. Редагус Колегія. Річна передплата становить у ЗСА — 5.00 доларів, у інших країнах — рівновартість цієї суми. Для членів УНС — 4.00 долари. Ціна окремого числа 50 центів. Ціна подвійного числа — 75 центів.

“THE RAINBOW” — “VESELKA”
Обкладинка роботи — Люди Павлів
Published monthly, except June to September Bi monthly
at Jersey City, New Jersey
81-83 Grand Street — Jersey City, N.J. 07303
Subscription \$5.00 per year. UNA members \$4.00 per year.
Entered as Second Class at Jersey City, N.J.

Ілюстрація на обкладинці:
Микола Бутович — Поклін дітей Т. Шевченкові

ПРИЙШЛА ВЕСНА

Мов крізь сито, з неба сіє
Перший дощик весняний,
Пташка тішиться, радіє,
Бо діждалася весни.

Вже летить гніздо мостити
На калині край вікна —
З пташкою радіють діти,
Бо їй до них прийшла весна.

Буде пташка щебетати
Їм щовечора пісні,
Будуть діти міцно спати,
Як буває навесні.

Устелився луг квітками
Понад річку, край млина,
Усміхається, мов мама,
До малих дітей — весна.

Сито — кухонний прилад пересівати муку (sieve, bolter); калина — кущі або невеличкі дерева, guelder-goose, родять червоні ягоди; лука — meadow.

Роман ЗАВАДОВИЧ

ДО ПТАШКИ

Гей, хто — тебе, пташко маленька,
Так гарно співати навчив:
Чи тато співочий, чи ненька,
Чи подруга, пташка сіренька,
Чи вчитель учений Дзів-Дзів?

— Я вчилася у неньки і тата,
І вчитель Дзів-Дзів мене вчив,
Що перша повинність пташати —
По-своєму завжди співати,
Любити свій матерній спів.

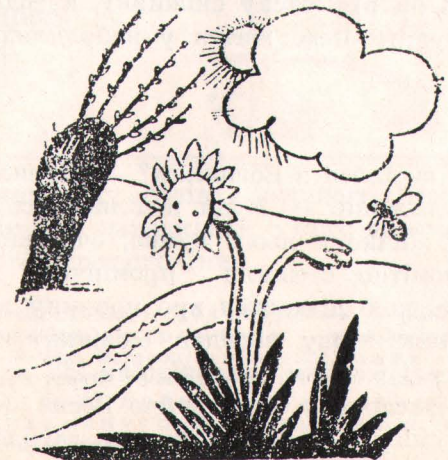
К. ПЕРЕЛІСНА

ВЕРБА

Тане сніг, течуть струмки,
Ожива травичка,
І до сонця гілочки
Простяга вербичка.

І м'якенькі, як пушок,
Ніжні, як шовкові,
Ясно дивляться з гілок
Котики вербові.

Вербичка — верба (willow-tree, pussy-willow).

ПЕРШИЙ ПІДСНІЖНИК

(Зі збірки „Соняшні казки” — Ілюстрація авторки)

Спроквола танув сніг і щораз більше пташних пісень лунало в саду. Соняшні промені працювали завзято. Розвзували пуп'янки на гілках і лушили насіння на землі. Від доторку їхніх теплих пальчиків прокидалося нове життя...

Раненько, як тільки почало світати, промінь Вогник прибіг у сад, щоб познімати мережки інею з гілок та перетворити їх у животворні крапельки води. Жвавий промінчик щедро розсипав навколо веселі іскорки світла. Одна з них упала на гілку, звідкіля покотилася вниз і замерхла на прекрасній зірочці-сніжинці, що заховалася в сутінку під тогорічним зів'ялим листком. Вогник помітив її і принишк від захоплення, бо зірочка-сніжинка була чарівна. Приморозок не пожалів своєї вмлості, коли різьбив її.

— Добридень! — увічливо привітався Вогник.

Сніжинка мовчала. Вона хоч і була прекрасна, але краса її була холодна, без життя.

— Яка ти гарна! — говорив Вогник. — Мені так добре дивитися на тебе. Скажи хоч одне словечко, прошу!

Сніжинка мовчала, і промінчик зрозумів, що даремно говорить до неї. Вона ж не могла почути його слів і зрозуміти їх. Вона не відчувала ні тепла, ані радощів весняних, не чула пісень пташних. Вогник померкнув від жалю. Він хотів попестити сніжинку своїми теплими пальчиками, та вчас схаменувся: його пестоці могли б пошкодити їй. Вона розтанула б від тепла його рук. Промінчик, докраю засмучений, дивився ще мить на прекрасну сніжинку, а тоді мовчки пішов будити нове життя у набряклих пуп'янках.

**
*

Що скоїлося з Вогником? — журилися братіки-промінчики. — Куди поділися всі його веселощі? Личко в нього сумне, очі пригасли...

Непомітно стежили промінчики за своїм дружком, щоб дізнатися про причину лиха.

Вогник знову відвідав сніжинку. Сьогодні його веселі іскорки потемнішали від журби. Він знав: незабаром у сад прийде Весна, розтопить рештки снігу — і його сніжинка загине.

— Як допомогти тобі, красунечко? Що робити, щоб ти ожила, щоб могла відчувати щастя й радість, щоб могла бачити сяйво дитячих оченят, захоплених твоєю красою і розуміти пісні пташині, що розказують про всемогучість і любов Божу?..

Вогник не помітив, що за ним стежать братіки-промінчики. Він поклав утомлену голівку на сухий листок біля сніжинки й заснув. На личку в нього тримтіла блискуча слізка.

Промінчики привели в сад Весну. Вона вже знала про все. Тихенько зупинилася біля Вогника і сніжинки, обережно зняла блискучу слізку з Вогникового личка і простягнула її променям:

— Бережіть цю слізку дбайливо. бо любов і туга, якими вона сповнена, мають чарівну силу. Недостає їй ще тільки благословення Божого. Занесіть слізку Творцеві і прохайте, щоб поблагословив її. Коли повернетесь, я зможу допомогти вашому братикові. Поспішайте, а то сніжинка розстане.

Промінчиків наче б не було, — тільки світла смужечка майнула в небо. Господь уволів їхне прохання, і незабаром Весна тримала в долоні блискучу Вогникову слізку. Сльоза тримтіла і переливалася силою Божого благословення. Весна поклала її на сніжинку. Зажеврїла іскорка і сніжинка розтанула, а слізка зникла. З землі вирросло тоненьке зелене бильце, а на ньому коливалася біла квіточка, цілком схожа на сніжинку.

Роман ЗАВАДОВИЧ

Ілюстрація Галини МАЗЕПИ

ПЕРША КВІТКА

Гей, кінчається зима,
Десь Мороз пішов — нема,
Лиш сніжок біліє зрідка;
Вітер грає на дуду,
А у Лесевім саду
Розцвітає перша квітка.

— Квітко-проліско, привіт!
Хоч в саду ще сніг і лід,
Ти збудилася зі сну;
Втішно я тебе вітаю,
Бо із соняшного краю
Ти ведеш до нас весну.

Я тебе не буду рвати,
Не візьму тебе до хати,
Найгарніша із квіток!
Тут рости собі здорова,
Ти ж бо від весни, чудова,
Подарунок для діток.

— Дякую тобі за життя, промінчику! Не пізнаєш мене? Я колишня сніжинка, але тепер живу і можу відчувати щастя, радість і тепло твоїх пальчиків, можу розуміти пісні пташині. Ох, дякую тобі за це!

Помалу-малу Вогник зрозумів усе. Його оченята заясніли щастям і вдячно усміхалися Весні і братікам-промінчикам. Його теплі доло-

ні pestили білу голівку першого Підсніжника — квітки, що народилася з його гарячої слізки та Божого благословення.

Пояснення-словничок: підсніжник — рання весняна квітка (snowdrop); спроквола — поволі, помалу; п'янок — bud, burgeon; розвузлувати — розв'язувати, розмотувати, розплітати; іній — паморозь (white-frost, hearse frost); приишкнуті — притихнути, причайтися; схаменутися — опам'ятатися; коливатися — хитатися.

МУДРИЙ ПЕС ЮКО

(Оповідання українського фермера в Австралії)

Я довідався, що сусід-фермер має щенята. Поїхав до нього і за два доляри купив собі чорненьке щенятко з білим комірцем і білими шкарпетками на передніх ногах. Його оченята дивилися на мене, мов крізь туман. Я привіз його в кошику. Найперше викупав, потім приготував скриньку, а дружина зробила з вовни теплий матрац. Вона дала песикові ім'я Юко.

Отже, росте наш Юкуньо, щодня більшає та мудрішає. Все моє робоче взуття повитягає бувало з майстерні й бавиться, поки не засне між своїми „іграшками“. Але за пів року він уже помагав мені заганяти овець у загороду, розміряв півнів, коли билися, не пускав овець та корів у город і до яблунь.

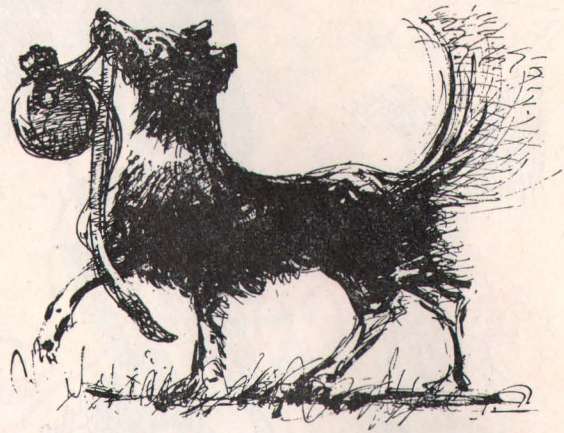
Майже щодня ходив я до „бушу“ на роботу. Брав щось поїсти та боклажок з водою. Боклажок зверху був обплетений ремінцями, і Юкуньо брав його зубами за ремінці й ніс, задоволений, що й він виконує якусь корисну роботу. На місці, де я вирубував та корчував кущі, поклав торбу й боклажок під деревом, і Юко біля них лягав. Коли я хотів пити, кликав песика, щоб приніс боклажок. Він з великою охотою завжди приносив мені пити, а як треба, то тягнув і торбу з хлібом. Потім відносив усе те і клав на те саме місце. А тому, що іншої роботи йому не було, то він щопівгодини приносив мені боклажок, поки я не сварив його. А коли повертався з роботи, Юкуньо завжди ніс боклажка.

Одного разу раптом вискочив з-під куща кріль. Юко кинув боклажка й побіг за ним. Прийшов я додому і Юко прибіг, але без боклажка.

— А боклажок де? — спитав я.

Мій песик, відчувши провину, підібрав під себе хвоста, побіг до лісу, за якийсь час приніс і поклав біля моїх ніг. Він тепер задоволено махав хвостом і дивився мені в очі, ніби казав: „Дивись, приніс!“

Взагалі, Юко любив ходити зі мною до лісу, але іноді, бувало, я кілька днів працював біля хати або в хаті, і пес скучав за лісом. Тоді він ішов до майстерні, брав порожнього боклажка і приносив до мене. Терся біля мене, потім ішов до дверей і оглядався, ніби кликав до „бушу“. Я гладив його і казав, щоб відніс боклажка до майстерні.

Став я помічати, що Юко часто не ночує вдома. Це мене стривожило, щоб часом на отруту або на пастку не наскочив. Він любив заглядати до кролячих нір, хоч я ніколи не бачив, щоб упіймав чи задушив кроля.

Одного дня Юко не прийшов додому. Вже обід, а його немає, вже й вечір, а він не вертається. На другий день рано-вранці пішов я його шукати. Куди я лише не лазив! Змучений, голодний вернувся додому. Пообідав і знову пішов шукати. До вечора побував по всіх сусідніх лісах, горбах та ярах, гукаючи: „Юку! Юкуню!“ Вранці скоро світ знову пішов шукати. Увесь день пролазив по горах, поміж камінням, по чгарниках — і знову вернувся додому, втративши надію знайти свого улюбленця.

На третій день їду вельосипедом до міста, а Юкуньо з думки не сходить. Поблизу міста праворуч була висока гора, і я пригадав, що там ще не був. Перелажу через дротяні загорожі з вельосипедом у руках і час від часу кличу: „Юку! Юку!“ Раптом чую — скавучить. Придивляюся — і бачу його голову між великим камінням. Добираюсь до Юкуня, а в нього на нозі пастка. Я швидко зняв з ноги пастку, а він кинувся до мене, почав лизати мої руки, скімлити від радості. Забув мабуть, що в нього нога болить, пастка придавила пальці до кістки і нога розпухла.

За пів години ми вже були в місті. У м'ясарні я купив Юкові два фунти ковбаси, бо він три дні нічого не їв. Ідемо, а він правою передньою ногою не може ступити, стрибає на лівій.

Вдома моя дружина забрала Юкуня під свою опіку. За два місяці нога загоїлась, але пес

усе таки кульгав. Тоді вона повезла його до шпиталю для тварин. Ветеринар зробив операцію, і по кількох тижнях наш песик був цілком здоровий.

На полі за нашою хатою лежав величезний старий евкаліпт. Колись звалила його буря. Коріння було вивернуте, гілля обломалося. Біля цього евкаліпта ще одна пригода з Юкуньом.

Був гарний тихий ранок, навіть кукабари не порушували спокою своїм криком. Ми з песиком ішли до річки. Аж дивлюсь — навпроти нас біжить кріль. Не добігши з тридцять метрів, він зупинився, а потім завернув убік. Юко кинувся за ним, схопив його за спинку, побіг до евкаліпта і, тримаючи в зубах, почав вигрібати під деревом ямку. Земля там піскувата, і ямка швидко була готова. Тоді Юко поклав крілика в ямку, загорнув лапами, мов неживого, і прибіг

до мене. Він знав, що кролі живуть у землі. Та ледве песик пробіг з двадцять кроків, крілик вискочив з ямки й утік.

Юко був у мене теж за листоношу. Поштова скринька стояла за пів кілометра від хати. Коли я бувало гукав: „Юку, принеси газети!“ — він відразу біг до воріт, перескакував дротяну огорожу, брав газети, що лежали на траві, і вертався з ними до мене.

Пояснення-словничок: кріль або кролик — окрема порода (species) зайців, яку перевезли колись до Австралії, де вона, живучи на волі дико, дуже розмножилася; кролячий — належний до кроля; отрута — poison; щеня — молодесеньке песеня (puppy); шкарпетка — sock; майстерня — work-shop; „буш“ — чагарник або густий ліс; боклажок — мала підручна посудина на воду (field-flask); корчувати — добувати з землі коріння дерев; скучати — тужити за чимсь (to miss something); пастка — trap; евкаліпт — дерево з породи миртів, з його листя добувають олію; кукабара — порода австралійських птахів.

ЛЯЛЕЧКА ПРОСИТЬ

РОЛЯНИК

Ілюстрація Юрія КОЗАКА

За вікном в крамниці
Лялечка сидить,
Синіми очима
На дітей глядить.

Їсти або пити
Не умію я,
Але з вами гратись
Справа вже моя.

Лиш мені, кохані,
Кривди не робіть,
Ручок не ламайте,
Кучерів не рвіть!

„Галочко, Оксано,
Ви купіть мене,
На м'якенький килим
Посадіть мене.

Не зроблю вам кривди,
Злого не навчу,
Сваритись не вмію,
І на все змовчу.

Гей, коли б ви знали
Той великий труд,
Поки прийде ляля
Для забави тут! —

Діти, любі друзі,
Вас прошу усіх:
Лялечок любіте,
Подружок своїх!”

За вікном в крамниці
Лялечка сидить,
Синіми очима
На дітей глядить.

Килим — carpet; кучері — curls,
locks.

К. ПЕРЕЛІСНА

КРОКУС

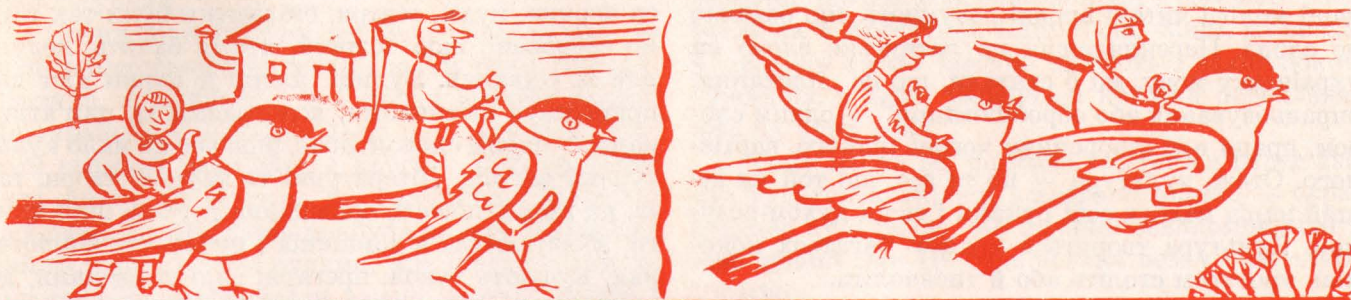
Гарно, тепло у садку,
Снігу вже немає . . .
І з-під пистя у кутку
Крокус виглядає.

Наче золотом горять
Пелюстки жовтенькі,
І писточки мерехтять,
Ніжні, зелененькі.

Крокус — одна з перших весняних квіток.

ГОЦА ДРАЛА

— Що нам, гномику, робити?
Треба Весну пробудити!

Гоца Драла добре дбала,
Дві синички осідлала —

І на кониках крилатих
Полетіли просто з хати.

Опустились на колоду,
Що лежала коло броду.

Потім сіли у ліску,
На вербовому пеньку.

— Гей, комашки! З-під перини
Вилізайте в цю ж хвилину!

Полетіли на галяву:
— Гей, квітки, до діла жваво!

Щоб щезали сніг і лід,
Їм на злість ростіть, цвітійть!

А до річки: — Не дримай,
Кригу, річечко, ламай!

Пробудилися жучки,
Сходять проліски — квітки.

Розламала річка лід,
По Зимі вже гине й слід!

Раді гном і Гоца, зранку
Вже виспівують веснянку.

КУЛЬТУРА

Часто чуємо слово „культура”, але не всі наші молоді читачі вповні розуміють, що означає це слово. Перекладаючи це латинське слово на українську мову, ми б сказали, що це „плекання, опрацювання або оброблювання” — одним словом, праця над створенням чогось цінного, вартісного. Отож, культура — це те все, що той чи інший нарід надбав собі руками і своїм духом-розумом. Культура твориться працею багатьох поколінь протягом століть або й тисячоліть.

Культура — це спільне надбання народу, яке він здобуває під проводом своїх передових людей — учених, письменників, мистців, винахідників. На це надбання складаються будинки, де живемо, різні речі, якими послуговуємось у щоденній житті, наприклад, одяг, меблі, усяке знаряддя до праці вдома, в полі та в фабриці, різні машини, авта, літаки, зброя — коротко все, що зроблене з якогось матеріялу (дерева, глини, каменю, металу, скла тощо). Все це називаємо матеріяльною культурою, а деколи цивілізацією.

Але, як ми сказали, є надбання, які нарід творить не самими руками, а працею свого духа, розуму. Сюди належать наука, освіта, різні роди мистецтва (література, музика, танець, малярство, різьбарство тощо), а також звичаї, обряди, пісні, стародавні вірування, народні казки тощо. Все це разом називають духовою культурою. Дехто відокремлює все те, що стосується щоденного збірного життя (народний побут, звичаї тощо) і називає це суспільною або соціальною культурою.

Деколи ці окремі роди культури переплітаються між собою, наприклад, будинок церкви, горщик чи сорочка належать до матеріяльної культури, але їх прикраси — мальовила, різьби, взори чи вишивки — до духової культури. Ось хоч би яєчко, це харчовий продукт, але, прикрашене взорами, стає воно писанкою, предметом мистецької культури. А театр — це поєднання кількох родів мистецтва, бо на нього складаються і література (п'єса), і мистецьке слово, і музика, і танець, і декорація.

У щоденному житті люди ще йнакше розуміють слово „культура”. Буває, що називаємо культурними людей, які поведуться чемно й поважно, а тих, що бешкетують, невічливі, погано одягаються і взагалі порушують добрі звичаї — некультурними.

Кожний культурний нарід дбає, щоб його ме-

шкання гарно виглядали. Він старається, щоб його церкви, музеї, театри, бібліотеки були так гарно збудовані, щоб кожний, хто їх бачить, подивляв їх і хвалив. Вулиці, площі й парки міст він прикрашує квітниками, водограями та пам'ятниками — одним словом, дбає, щоб усе це мало культурний вигляд. Літературні та наукові твори, такі, як поезії, повісті, оповідання й усякі інші книги, зберігаються в домашніх і публічних бібліотеках. Будують також прегарні залі зі сценами, де влаштовується концерти, виставляється опери, драми, комедії тощо. Особливу роль у житті культурних народів відіграє наука, яка досліджує життя і робить його легшим та вигіднішим. Головну роль сповняють тут школи, бо вони приготують людей до праці і виховують їх. Університети, колегії, інститути приготують майбутніх науковців до праці в різних наукових і громадських організаціях та товариствах. Чим культурніший нарід, тим більше має він шкіл.

Наш культурний нарід завжди старається не тільки зберігати свою культуру, але й збагачувати її новими надбаннями та передавати молодшим поколінням. Молодь повинна високо цінити, любити і шанувати культурні здобутки предків, бо без них вона стане в світі подібною до бездомної сироти. До рідної культури належить також рідна мова, її треба плекати й шанувати як велику цінність.

Культура українського народу належить до давніх культур світу. Ще за кілька тисяч літ перед народженням Христа мешканці українських земель уміли виробляти гарний посуд та прикрашати його гарними взорами. Ці керамічні вироби збереглися в землі, де колись були оселі, або в могилках. Це так звана трипільська кераміка, названа від того, що її вперше знайдено в місцевості Трипілья недалеко Києва. Прекрасні церкви, палати, цінні бібліотеки були в Україні-Русі за перших її історичних володарів близько тисячу років тому. Наші мистці-малярі розмальовували не тільки церкви та інші будівлі на рідній землі, але й на чужині. Їх мальовила зберігаються до сьогодні в деяких старовинних церквах Польщі.

Хто вивчав історію, той знає, що за останню тисячу літ на українських землях відбувалися бурхливі історичні події. Вороги нападали, грабили й руйнували наші землі, так що багато цінних пам'яток культури наших предків, передусім книг,

пропало без сліду. Та й тепер, коли наші рідні землі захопили червоні москалі, вони понищили багато пам'яток нашої культури — поруйнували церкви, попалили бібліотеки й пограбували музеї, щоб світові здавалося, що наш нарід бідний і малокультурний.

Починаючи 1870-им роком, з українських земель переселилося за океан (до Америки, Канади, Бразилії, Аргентини і ін.) понад 800.000 людей. Це українська еміграція. Одні приїхали сюди шукати кращого заробітку, а другі — щоб рятувати своє життя від ворогів, що захопили Україну в свої руки. Ця еміграція прибула на нові поселення майже з порожніми руками, але спромоглася за короткий час побудувати власні церкви, школи і

приміщення для своїх товариств. Почали друкуватися наші газети, книжки, розвинулися мистецтво і наука. До Мюнхену (Західня Німеччина) переїхав з Праги Український Вільний Університет, а в Римі заснувався Український Католицький Університет, що має свої відділи-філії в Америці, Австралії та в Аргентині. Наші пісні, танці, вишивки й писанки своєю красою дивують і захоплюють чужинців, а деякі українські книжки перекладають на чужі мови.

Тому маємо всі підстави гордитися перед світом культурою народу, з якого походимо — українською культурою. Ми повинні ознайомлювати з нею чужий світ. Це буде велика поміч і прислуга Україні.

Роман ЗАВАДОВИЧ

Ілюстрація Оксани ЦЕГЕЛЬСЬКОЇ

ЗАЙЧИК У ПАРКУ

Під кущиком у парку
Живе сіренький трусъ —
Про це лиш знають Марко,
Одарка і Петрусъ.

Звідкіль він там узявся
І де його батьки,
Я зайця не питався —
Він боязкий такий! . .

Ми все несем під кущик
То хлібця, то листків,
Щоб зайчик побігущий
Голодний не сидів —

— щоб вивірку Варварку
Чим погостити мав,
Щоб під кущем у парку
Самотній не сучав.

Трусъ, трусик — зайчик; побігущий — такий, що вмів швидко бігати; самотній — solitary, lonely.

НАША КЛЯСА

Ірця, Дарця, Ксеня,
Христя, Юстя, Геня,
Лідзя, Гандзя, Тапя,
Настя, Мотя, Гапя,
Чічка, Опя, Фіпя,

Туся, Нуся, Міпя,
Зеня, Марта, Даня,
Леся, Тапя, Сяня,
Вася, Тася, Ляся —
От і наша кляса!

Добрий день!

Баба й

(Преса-казка на 4 дії на основі казки Лесі Українки)

(Закінчення)

ДІЯ ІІІ.

Сільський садок з усяким зіллям. В далінні українське село. В садку ростуть горнобровці, тоя, любисток, рута, м'ята, кущик рожі — все це обплетене хрещатим барвінком. По середині зільника біла лелія. — Збоку хата, двері до городу відхилені. Тин з мальованими глезиками, верба. На гілці щебеже пташка. Музика грає веснянку: „А в тому саду гисто метено”. Входить Лелія з Павлусем-рожевим маком.

Сцена перша

ПАВЛУСЬ: Куди це ми прилетіли?

ЛЕЛІЯ: До села, до бідної сільської хати. Тут десь живе дівчина Маріянна. Кажуть, що в її садку моя сестричка, найменша біла Лелія. Маріянна забрала мою сестричку далеко від інших сестер-лелій.

ПАВЛУСЬ: А ця маленька Лелія плаче за сестричками?

ЛЕЛІЯ: Плаче, аж ридає. Немає її з нами, немає, в іншому садочку процвітає . . .

ПАВЛУСЬ: Не журись, не тужи, гарна Леліє! Ми її знайдемо й заберемо від Маріянни.

ЛЕЛІЯ: Не знаю, Павлусю! Коли б хоч знайти її, хоч побачити, чи жива моя сестричка Лелія, чи цвіте, чи зів'яла, як її пересадили в чужий садок.

ПАВЛУСЬ: Я піду пошукаю! (Іде й повертається). А яка вона, твоя сестричка? Така, як ти?

ЛЕЛІЯ: Ні, о ні! Вона малесенька, біла, з жовтенькими очками, з білими пелюстками.

ПАВЛУСЬ: А ось вона!

ЛЕЛІЯ (підбігає): Вітаю тебе, моя сестричко: О-о-о! Як же ж ти гарно розцвіла! (Обіймає лелійку) Як тобі тут живеться?

ЛЕЛІЯ-ЕЛЬФ: Здорова, люба сестрице, Леліє-ца-

рице, де ти літала, де бувала? Чи моїх сестричок видала?

ЛЕЛІЯ: Видала, видала і про тебе розпитувала.

ЛЕЛІЯ-ЕЛЬФ: Як же вони маються, мої сестриці, мої любі жалібниці? Чи згадують про сестру молоденьку, про Лелію біленьку?

ЛЕЛІЯ: Згадують, згадують, щодня плачуть за тобою.

ЛЕЛІЯ-ЕЛЬФ: Нехай же не плачуть, тільки нехай добрим словом спогадають! Я ж маю тут таку вигоду, як ще не мала зроду. Моя люба Маріянночка — мені мов сестричка. Щовечора і щоранку мене підливає, обполює, доглядає. Як на неї подивлюся, мов до сонечка всміхнуся.

Сцена друга.

(Входить Маріянна з братіком Івасем, що несе відерце з водою. Лелія і Павлусь ховаються за дерево-вербу).

МАРІЯННА: Слухай, Івасю, ти добре доглядай оцю білу квітку! Вона зветься Лелія, знаєш? Її треба поливати добре, бо вона недавно пересаджена. Тільки помалу, щоб не зломити! (До Лелії-ельфа). Ой ти ж моя мила, лелієчко біла, як же цвітеш пишно, як я подивлюся, так мені стає втішно! Я ж тебе за свою працю заслужила! (Співає):

Я ж то тебе, квіточко мила,
На свою долю посадила;
Рости ж, Леліє, розкішна, красна,
Щоб була моя доленька щасна!

(Івась тим часом підливає квітку).

МАРІЯННА: А правда, Івасику, що моя лелія гарно пахне? Правда?

ІВАСЬ: Авжеж! Вона пахне краще за всі квіти!

МАРІЯННА: Слухай, Івасику: я зараз піду на роботу, а ти тут наглядай, щоб кури в квітках не греблися, щоб хлопці не зломили моєї лелії. Будеш пильнувати?

ІВАСЬ: Буду.

МАРІЯННА: Ти гарний хлопчик, я тобі за те цукерків принесу. А тепер ходім до хати, поспідаємо. *(Йдуть у хату: Лелія і Павлусь виходять зі схованки).*

Сцена третя.

ЛЕЛІЯ: Яка ж я рада, що мою сестричку люблять і доглядають!

ПАВЛУСЬ: Маріянна — добра дівчинка, і хлопчик Івасик чемний!

ЛЕЛІЯ: Маріянна працювала вліті в панському саду і за роботу випросила найменшу квітку. Забрала її до свого садочка. А тепер ходім далі. *(За сценою гуги голосне „кудкудак! кудкудак“!)*

ПТАШКА: Ціпр! Ціпр! Курка летить, кігтями землю гребе, бідні квіти! Горе їм!

ЛЕЛІЯ: Ох, що ж тепер буде?! *(Ховається з Павлусем за дерево).*

Сцена четверта.

КУРКА: Ко-ко-ко! Нема нікого, можна собі погребти на грядці. А там, коло тієї білої квітки така м'яка земля! *(Біжить до Лелії-ельфи на грядці)* Кудкудак! Кудкудак!

ЛЕЛІЯ-ЕЛЬФ: Ох, мені лихо! Івасику, рятуй!

ПАВЛУСЬ: Леліє, я прожену цю крикливу квочку! Вона має великі кігті, зломить лелію!.. *(З хати вибігає з ложкою в руках Івась, за ним песик).*

ПЕСИК: Гав, гав, гав! *(Біжить за квочкою).*

ІВАСЬ: Ах ти, дряпіжна курко, пішла звідси! *(Гонить з песиком курку. Курка втікає з криком: „кудкудак, кудкудак!“ Івась і песик вибігають за нею).*

ПТАШКА: Ціпр, ціпр! Добре так дряпіжниці-квочці!

ЛЕЛІЯ: *(виходить з Павлусем зі схованки).*

ПАВЛУСЬ: *(сміється):* Алеж і утікала курка!

ЛЕЛІЯ: О, слава Богу! Тепер і ми можемо спокійно відлетіти, бо моя сестричка має добру опіку. *(Підходить до Лелії-ельфи).* Бувай здорова, сестричко, рости так далі красна, щоб була твоя доля щасна. Піду я до твоїх сестер і розкажу їм, як ти живеш і процвітаєш.

ЛЕЛІЯ-ЕЛЬФ: Прощайте, царице-сестрице, і

ти, рожевий маку! Вітайте від мене моїх сестер!

ЛЕЛІЯ: Прощайте, всі гарні квіти!

КВІТИ: Прощай, царице квітів! *(співають).*

Прощай, царице квітів, Здоров будь, любий хлопче,
Лети в щасливу путь, Ти красний маків — цвіт,
Вітай від нас сестричок, В дорогу у далеку
Щасливі хай живуть! Від нас тобі привіт!

(Лелія і Павлусь кланяються і відходять при останніх звуках музики).

Завіса

ДІЯ IV.

(Садок з грядкою лелій. У них обгорнуті листками сплять душки-ельфи. Входить Лелія з Павлусем, загорненим у пелюстки рожевого маку).

Сцена перша.

ЛЕЛІЯ: Сплять і не чують, що ми коло них. А вставайте лишень!

ПЕРШИЙ ЕЛЬФ: Вибачай, царице-сестрице! Якби ти знала, як пізно ми поснули!

ЛЕЛІЯ: А чого ж ви пізно засинаєте? Хто вам спати не дає?

ДРУГИЙ ЕЛЬФ: Ох, нам же нема спокою ні вдень, ні вночі...

ВСІ ЕЛЬФИ: Відні ми квіти!

ЛЕЛІЯ: Що ж таке? Чого ви бідкастесь?

ТРЕТІЙ ЕЛЬФ: Ох, сестрице, нас гострим ножем стинають, гублять нашу вроду.

ПЕРШИЙ ЕЛЬФ: А дівчина з палацу — яка вона недобра для нас!

ЛЕЛІЯ: Що вона вам робить?

ДРУГИЙ ЕЛЬФ: Вона не підливає нас водою, не підсипає землею. Кричить, що ми білі лелії, а не рожеві, ні смугасті; що ми пахнемо так, що в неї голова морочиться!

ВСІ ЕЛЬФИ: Ах, вона така недобра! Ох, ох, ох!

ЛЕЛІЯ: Відні мої сестриці! Не плачте, не журіть-ся!

ПЕРШИЙ ЕЛЬФ: Ось іде, недобра дівчина. Ба-чите, двері з палацу відчинилися. Утікаймо, утікаймо! Буде нам лихо! *(Всі ельфи ховаються, загортаючись у пелюстки лелій. Лелія і Павлусь стоять.)*

Сцена друга.

Входить дівчина в гервоному вбранні, з горни-ми, як вугіль, косами, з ножем у руках.

ДІВЧИНА: Ці препогані лелії і вночі спати мені не дають! Це від них мені голова болить. Не можу стерпіти цього запаху! Позріую їх і матиму спокій. *(Замахується ножем.)*

ПЕРШИЙ ЕЛЬФ: Ох, рятунку, пробі! Сестрице, рятуй!

ВСІ ЕЛЬФИ: Рятуй, рятуй нас!

ЛЕЛІЯ: Стривай, недобра дівчино! Не смій цього робити!

ДІВЧИНА: А то чому? Хто може мені заборони-ти? Я пані цього палацу й усього саду!

ЛЕЛІЯ: А все ж таки я забороняю різати їх! Що тобі завинили ці гарні квіти?

ДІВЧИНА: Вони не дають мені спати! Чи цього ще мало?

ЛЕЛІЯ: Тобі не дав спати твоє недобре серце, а не квіти! Якби ти мала в серденьку любов, ти спала б спокійно.

ДІВЧИНА: Звідки ж я візьму любови, коли в ме-не лише жаль і ненависть! Все я ненавиджу: і сад, і дім, і квіти, і гостей, а найбільше ці білі лелії. Хоч би були рожеві! А пахнуть, аж голова морочиться!

ЛЕЛІЯ: Сестрице, я дам тобі любов.

ДІВЧИНА: Ти?! Хто ж ти така, що можеш роз-давати любов? *(Злобно сміється.)*

ЛЕЛІЯ: Я — Лелія, сестра цих ельфів, що жи-

вуть у леліях.

ПАВЛУСЬ: Гарна панно, не будь недобра для них! Полюби їх!

ЛЕЛІЯ: Полюби моїх сестер-ельфів! *(Доторкає її лелією.)*

ДІВЧИНА: Ох, ...до мене доторкнулась любов! Я чую її вогонь у своєму серці! *(Кидає ніж далеко від себе і співає):*

У серці в мене зацвіла любов,
Веселий і прекрасний стався світ!
У нім прекрасні люди, сад і дім,
І вабить запахом лелії квіт.

ЕЛЬФИ:

У серці в неї зацвіла любов,

ВСІ:

Веселий і прекрасний стався світ,
У нім прекрасні люди, сад і дім,
І вабить запахом лелії квіт.

ПАННА:

Нічка надходить, до сну кладіться,
Ви, ельфи-душки любі,
В лелій листочки ви загорніться —
Я не бажаю вам згуби!

(Нахиляється до ельфа): Добраніч, любий!

ЕЛЬФ *(вискакує)*: О, яка радість, уже ворога в нас нема!

ДРУГИЙ ЕЛЬФ *(вискакує)*: О, яка радість! Ща-слива для нас пора!

(Всі ельфи вискакують з листогків.)

Сцена третя.

(З одного боку сцени заглядає дівчина — Ма-ріянна, з другого — хлопчик Івасик. Панна бі-жить до одного, потім до другого.)

ПАННА:

Не лякайтеся, ходіть,
У нас зацвіла любов!

ЕЛЬФИ:

У неї в серці зацвіла любов,
Веселий, прекрасний став світ,
Прекрасні люди, садок і дім,
Запахом вабить лелії квіт.

(З одного боку сцени вбігає песик, з другого — квогка й кидається з люттю одне до другого.)

ПЕСИК: Гав, гав!

КВОЧКА: Кудкудак! Кудкудак!

ЛЕЛІЯ *(доторкає їх квітом лелій)*: Нехай і у вас запанує згода!

КВОЧКА *(відступає від Песика)*: Ко-ко-ко, песи-ку Бровку!

ПЕСИК *(лагідно)*: Гав, не гав, курочко-чубата!

Музика. Ельфи отогують хорівід. До них прилугуються панна з палати, Маріянна, Пав-лусь, Івась, курка-зубата і песик Бровко.

(Кінець)

З ДИТЯЧОГО ЖИТТЯ

СУБОТНЯ ШКОЛА В КУРИТИБІ, БРАЗИЛІЯ

Петро Білоніцький, учень 3-ої класи Суботньої Школи в Куритибі (Парана), Бразилія, пише: „Дорога «Веселко»! Я учень 3-ої класи Суботньої Школи Жіночої Організації при Українському Бразилійському Клубі в Куритибі.

Люблю Твої гарні образки і оповідання. Ми читасмо Тебе в школі з нашою вчителькою пані Є. Б. Мазепою. У 1975 році мали ми багато імпрез, які влаштувала Управа Жіночої Організації. Мені дуже сподобався „День Дитини”. Найбільше сподобалася мені частина програми, що називалася „загадки”. Брали в ній участь усі присутні на імпрезі. Ці загадки вела вчителька 2-ої класи пані Марія К. Волошин.

Ми ходили з колядою. Було нас 15 учнів. Українські родини дуже гарно приймали нас і нагороджували солодощами. Я дуже люблю наші коляди.

Вислаю Тобі фото з „Дня Дитини”.

Дякую за увагу і бажаю Тобі, Твоїм співробітникам і всім читачам від учнів Суботньої Школи, всіх нас разом 85 дітей в 1-3-ої класі і садочка,

Щасливого Нового Року!

КНИЖКА ПРО ТРИСВІТЛЕ СОНЦЕ І ЙОГО ДІТОК

Заходами Об'єднання Працівників Літератури для Дітей і Молоді (ОНЛДМ) в Торонто (Канада) в 1975 р. книжечка оповідань співробітниці „Веселки” Ніни Мудрик-Мриц для дітей молодшого віку п. н. „Соняшні казки”. Книжечка має 46 сторінок і вміщує дев'ять оповідань та один віршик. Всі вони прикрашені кольоровими ілюстраціями й чорними кінцівками. Ілюстрації й обкладинку виконала авторка.

В оповіданнях розказано про те, як постала перша весняна квітка-підсніжник, як заграла на небі веселка, як заблимав світлячок, чому іскриться сніг, звідкіль взялися зорі. В інших оповіданнях авторка розказує про родинну любов, про силу молитви, про значення щастя, радості, усмішки в житті людини, про те, що люди повинні чинити собі взаємно добро, не питаючи про винагороду.

Придбайте цю книжечку до своїх бібліотек і подбайте, щоб вона знайшла собі місце в шкільних бібліотеках та на полицях у молодечих організаціях.

У цьому числі „Веселки” передруковуємо оповідання „Перший підсніжник”. В. В.

ЗРОЗУМІВ...

Син: — Тату, чи можеш дати мені десять центів?

Батько: — Ти вже великий. Чи тобі не соромно просити десять центів?

Син: — Справді! Чи можеш дати мені доляра?

НА ДІТІ

Галя: — Дайте мені потрібне морозиво з горіхами й битою сметаною.

Продавець: — Чи дати на верх черешню?

Галя: — О, ні! Я на діті!

Відповідь Р е д а к ц і і: Дорогі Діти Суботньої Школи! Щиро дякуємо за привіт і новорічні побажання. Тішьте нас, що користується „Веселкою” в навчанні і що журнал Вам подобається. Пишіть до нас частіше, радо міститимемо Ваші листи. З Новим Роком бажаємо Вам успіхів у навчанні, а Вашим Учителям кріпкого здоров'я!

НАЙШВИДША ДОРОГА

Прохожий: — Хлопче, як найшвидше дістатися до шпиталю?

Хлопець: — Закрийте очі й переходіть вулицю. За кілька хвилин будете в шпиталі.

СКЛАВ І СПИТ

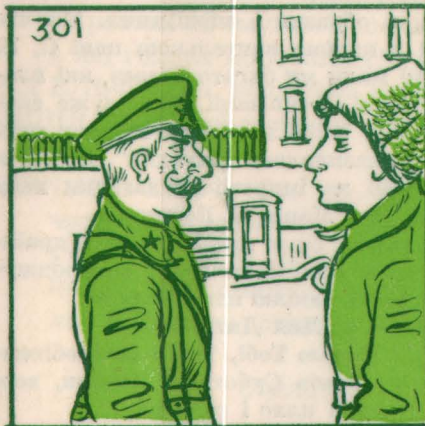
Батько: — Бачу, що ти на іспиті мав п'ять питань. Чи ти не пропустив якого?

Син: — Тільки два перші і три останні.

БОГДАН-СИЧОВИЙ СТРЕЛЕЦЬ ІСТОРИЧНА КАЗКА UKRAINIAN TALE BOHDAN-SICHOVY STRILETS

РОЗДІЛ XX: НА ПЕРЕДМІСТІ КУРЕНІВЦІ

CHAPTER XX: IN THE KURENIVKA SUBURB

— Ми підемо в лобову атаку, а ви заходьте їх збоку! — сказав командир, думаючи, що Богдан і його друзі — червоні вояки.

"We'll wage a frontal attack and you hit them from the side," said the commander taking Bohdan and his friends for Red soldiers.

— Дайте нам вантажника, то ми під'їдемо збоку й заступимо їм дорогу, — схитрував Богдан.

"Let us have the truck and we'll cut them off from the side," said Bohdan cunningly.

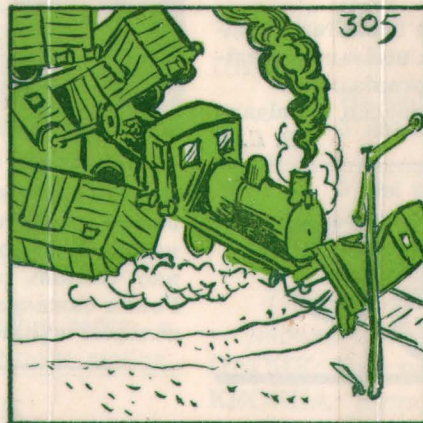
Командир дав згоду, і Богдан із своїми хлопцями від'їхав, посміхаючись у вус.

The commander agreed and Bohdan, smiling under his breath, took off with his friends.

На залізничнім переїзді стрільці лишили вантажника і пішли в ліс.

The Riflemen left the truck at the railway crossing and went into the forest.

Машиніст військового поїзду зі стріливом так нагло загальмував, що три вагони зіскочили з рейок.

The engineer of the military train carrying ammunition stopped so hard that three cars jumped the rails.

Потім блиснуло, грюкнуло, і чорний дим ударив стовпом під хмари.

Suddenly there was a lightning blast and a huge cloud of smoke began rising to the skies.

(Кінець двадцятого розділу)
(The end of the chapter 20th)